

Zlat nauk posebno kmetiškim starišem.

Postarniga kmeta so otroci neprenehoma natvezali, de naj jim njih dedinstvo (erbsino) še ob svojim življenji razdeli, de ga bodo že do smerti preživili in varovali, kakor se spodobi hvaležnim in dobrim otrokam. Stari oče se je le branil in branil tje do spomladi. Ko so spomladi pod njegovo streho vrabci mlade imeli, vzame stari oče gnezdo z mladici vred, ga dene v kletko, in jo obesi na okno. Kmali so prileteli stari, prinesli živeža, in so skozi mrežico lačne mlade pitali. — Mladi dobé perje in se obrasejo, stari jih pa še vedno pitajo. Ko zadnjič vidi kmet, de se mladi sami zamorejo preživiti, vjame stare, jih dene v kletko, in mlade spusti, ter pokliče svoje sine in hčere. Minulo je veliko veliko ur, pa nobeno vrabce se ni spomnilo svojih vjetih staršev, kateri bi bili mogli lakote poginiti, ko bi jih modri oče ne bil izpustil. Sinam in hčeram pa je rekel: „Ste vidili, kako so mladi svojim starim njih skerb povernili? — Varniši je vselej, de se starim ni treba na mlade zanašati, kér bi se jim utegnili kot starim vrabcam goditi!“ — Otroci pa so omolknil, in niso nikdar več očeta zavoljo razdelitve premoženja nadlegovali.

Poduk mladim dekletam.

Pater Abraham, nekdanji sloveči pridigar na Dunaji, je enkrat takóle pridigoval: Nedolžne dekleta morajo biti kakor zvon na veliki petik, ki je tih in od sebe nobeniga glasú ne da; kakor navlečene orgle, ktere zakričijo, kadar se jih kdo dotakne; kakor beraška juha ali župa, ktera nima nič oči (mastnih cin-kov); kakor v gledalo (špegel), ki se otamni, kadar kdo va-nj dihne; kakor polž, ki malokdaj iz svoje hiše gré.

Beseda na nedelske šolarje ob novim létu.

Preljubeznivi šolarji in šolarce! Nicojšna dvanajsta ura je staro léto v dolgo večnost spremila, ž njim tudi mnogo naših znancev in prijateljev, ki ne pridejo več nazaj. Radi bi jim danes k novimu létu srečo vošili, radi po navadi roko podali; — pa njih roke že merzle v grobu prahnijo, in sreča naša do njih v grobne more. Oni so radi v miru, in ne želijo od nas druge novolétnice, kot de bi se jih v svojih molitvah spomnili, in jim večni mir vošili. — Na pragu noviga léta stojim, in prvokrat v šoli v novim létu k vam govorim; hvala Bogú! de vas še zdrave in vesele vidim. Bog je bil v starim létu vam milostljiv; dal vam je zdravje, skerbne starše, ki so vas učili, redili in pridno v šolo pošiljali; dal vam je pridne učitelje, ki so se z vami trudili, vas brati, pisati in računati učili, in vam pot kazali k časni in večni sreči; dal vam je brez števila dušnih in telesnih dobrót; — ali ste se mu tudi za-nje spodobno zahvalili? O zahvalite Bogá danes na pragu noviga léta za vse prejete dobrote! Zahvalite ga za ljubo sonce, ki je vam lani sijalo, — za luno in zvezde, ki so vam takó prijazno svetile, — za zemljo, na kateri živite, — za zdravje, obleko in streho, ki so vam toliko potrebne, — za rožice, ki so lepo cvetele, — za ptičice, ki so vam lepo pele, in tebe, ljuba nedolžnost! budile. Zahvalite ga za angelje varhe, ki so vas lepo varovali, — za vse nauke, ki ste jih v šoli, domá in v cerkvi slišali, — z eno besedo: zahvalite ga za vse, kar stelani dobri vidili, slišali, storili in se naučili. Za nastopno novo léto pa ga prosite, de bi vam še dober Oče bil, vi pa njegovi pridni in pobožni otroci! — Zahvalite se pa tudi svojim učiteljem za vés njih trud in skerb, katero so lani z vami imeli, in jih lepo prosite, naj bojo še létašnje léto vaši neutrudni učitelji, de vam bojo pomagali v

ljubeznjivosti in modrosti per Bogu in ljudéh rasti. Svojim starišem za dobre stariga léta roke poljubite (kušnite) in jih prosite, de naj vam še létaš v šolo hoditi perpu-stijo, kar bojo dobri in umni starši radi storili, kér dobro vedó, de gorsí dote bi svoji mladini ne imeli dati, kot de jo v šolo hoditi pusté, kjer se mladost v božjim strahu koji, in si bogastvo nabéra, kteriga ji nihče vzeti ne more.

Ljubi otroci! lanjsko léto pri šelski skušnji, ki vam je še v živim spominu, je mnogoteri izmed vas po zasluženji darila prejel; prvošolci so dobili lepe kipe ali pildke, križce, svetinjske in roženkrance, — drugošolci pa koristne molitne bukvice, naukapolne pripovedi, pripovedi s podobami zoper mučenje žival, nar bolj omikan šolar pa je dobil cel tečaj kmetijskih in rokodelskih Novíc. Vse te darila so iz ljubezni do vas vaši predragi in neutrudni prijatli spisali, in so se vam zlo zlo prikupili. Bog jim obilo poverni njih trud! Tudi jaz bi se vam rad v tem novim létu vslužil, torej vam troje bukve za novolétnico podam, kér sim si svest, de bote v nastopnim létu še pridniši od lanjskiga. — Perve bukve, ki vam jih danes v dar prinsem, so gerde, stare, zamazane, zuotrej in zvuner z černilam ali tinto poččkane; — druge so lepo bele, kot sneg, in z rudečimi čerkami natisnjene; tretje imajo zlate pismenke, in se posodi od zlata in srebra lesketajo, — in te troje bukve bom zdaj poredama odperl, in iz njih vas brati učil.

(Konec sledi.)

Pristavik „k spominu na otročje léta.“

42. Novičniga lista lanjskiga léta.

Naj bo tudi meni pervoljeno, par verstičice Novícam perdužiti: namreč razlaganje stariga slovenskiga pevca k versticam:

V Terst po perst.

Terst, nar slavnjši kupčijsko mesto vsih avstrijskih dežel, prejeme za podporo vse kupčije perst (zavorno) za vsako pomanjkanje druge kupčije. K temu stoji v Barkoli perpravljenih 25 bark za vedno postrežbo vsih vunanjih velikih baštamentov ne le na Laško, Greško, Francozko in Angleško, temuč tudi na druge dele svetá v Azijo, Afriko in Ameriko. Vsaka barka ima po 3 možé, ki vozijo po morji potrebno perst, in več družih, ki jo kopajo; pri tem opravilu dobro živí okoli 100 družin. Od tod pregovor: V Terst po perst. Od teh so že goré prekopane.

V Réko po mléko.

Mislím, de vsak pravi Slovenec, kateri je hrovaško in krajnsko deželo dobro pregledal, je tudi lahko spoznal, de je slovensko mesto Reka v nar boljším kraji za kupčijo živine, posebno goveje, od ktere mléko dobivamo. Od tod je stari pregovor: V Réko po mléko.

Jernej Rebec *)

*) Ne moremo se zderžati, de bi se pri ti priliki častitljivimu gosp. Jerneju Rebecu, fajmostru podfare v Barkoli na Terzaškem, ne zahvalili za Njih na vse strani neutrudljivo podporo naših Novíc in Novičnih namenov. Mi ne poznamo gosp. Rebeca po osebi, po Njih lepim delih so nam pa že, odkar Novice izhajajo, takó častno znani, de jih želimo, tudi po osebi poznati. Marsiktere kmetijske orodja, v Novicah pohvaljene, so že dali Oni iz Ljubljane v Barkolo priti, in silo silo veliko novih molitevskih in družih v Novicah naznanjenih slovenskih bukev so že za svoje farmane iz Ljubljani naročili. Ravno zdaj so tudi naročili 34 iztisov Javornikoviga svetiga pisma.

Mende de taciga gospoda poznati, ki se natihamo in neprenehoma toliko za duhovno in posvetno blažnost svojih farmanov trudijo, si vsak verli Slovenec želi, torej nam častitljivi Gospod ne bojo za zlo vzeli, de smo jim tukaj svojo očitno zahvalo na znanje dali, h kateri nas je naše serce že davnej naganjalo. Vredništvo.

predenja Jožef Strobah svojo cesarsko službo lani doslužil; de ima tedaj zdaj časa dovolj, v českim predenji učiti in za tega voljo tudi na deželo iti, če ga kdo zato počel.

Beseda na nedelske šolarje ob novim létu.

(Konec.)

I. Perve stare, gerde in zamazane bukve nar poprej odprém; nič lepiga v njih zapisaniga ni, kér te bukve so: „bukve vesti.“ V teh bukvah so zapisani gréhi pretečeniga léta in življenja, ki smo jih storili z mislimi, z besedami, z djanjem in z opušenjem dobrih dél; — v njih tudi tvoji pregreški zapisani stojijo, ljuba mladost! Béri te černe bukve za meno, in našla boš v njih černe pičice, ki so pregreški tvojiga dela. Béri: ali nisi bila terdovratno nepokorna svojim staršem in učiteljem, si jih vselej rada ubogala, rada v šolo hodila, in se pridno učila? Si vsako jutro, opoldan in zvečer, pred jedjo in po jedi, pred delam in po delu, pred šolo in po šoli pobožno molila? Si komu na skrivnim kej vzela, ali se z premislikam zlagála, ali koga po krivim tožila, ga hudo opravljala in oponašala? Si se pri božji službi spodobno zadržala — pobožno molila, in Bogá zahvalila za vse prejete dobrôte? Si bila miloserčna z živalimi, ki so tudi delo Božjih rok? i. t. d. O ljuba mladost! več ali manj si se lanjsko léto v tem pregrešila. Koliko lepih naukov so marsikteri v nemar pustili, koliko ur v lenobi potratili, ki bi imeli v šolo hoditi, in se kaj dobriga naučiti! Mnogoterimu vaših verstnikov in verstnic bo žal, de so lepo priložnost v šolo hoditi zamudili, ktera zamuda se težko popraviti da. Léto je vam in njim minulo; vi ste na dobičku, in pridniši zmed vas so v zlate bukve zapisani; uni pa so na zgubi, in ostanejo v černih, gerdi in v zamazanih bukvah kot nevedni divjaki zapisani. — Kaj nam pa je storiti, me bojo poslednji prašali, de vse to popravimo, in de iz černih bukev izbrisani bomo? Kaj — nič družiga ne, kakor svoje pregreške spoznati, se jih kesati, in terdno skleniti, v novim létu se v vsih rečeh poboljšati. — Jelite, de vam te gerde černe bukve nič kaj ne dopadejo? Meni tudi ne; zatorej jih zaprem in na stran položim. —

II. Druge bukve, od nobene človeške roke pisane, lepo bele kot sneg, in z rudečimi čerkami natisnjene, odprem zdaj, in jih zmed vsih knjig za nar potrebniji knjigo štejem. V njih najde žalosten tolažbo, slab krepot, revež bogastvo, neumen učenost, mlačen gorečnost, dvomljiv svetovanje, bolnik zdravje, sužen rešenje, z eno besedo, v njih najdemo vse, kar nas časno in večno srečne storiti zamore. Iz njih so se učili svetniki božji brumno, čisto in sveto živeti in srečno umreti, in marterniki vse krivoverske muke junakoserčno prestat. In ravno v teh bukvah boš tudi ti, ljuba šolska mladost! našla vodbo svojiga življenja, in pravo pot k svojimu Očetu v nebesa. — In te bukve, ktere zdaj z veseljem odprém, in kterih nikoli zadosti priporočiti ne morem, so: „Jezusovo presveto življenje.“ Njegovo sveto življenje ni družiga, kot izvir goreče ljubezni. Iz góle ljubezni do nas svojih otrok je on na svetim križu umerl, de nas je z Bogam spravil. Solzé in kri, ktere je on prelil za človeški rod, so tedaj tiste rudeče čerke, s kterimi je on bukve svojiga življenja pobarval. V teh bukvah se najde zapisano, de prava modrost je le Bogá poznati, svoj cilj in konec vediti, in svoje dolžnosti poznati in dopolniti; — ta modrost je kralju in cesarju, kmetu pri plugu ravno tako, kot vam, ljubi otroci, potrebna. In v takih rečeh moder biti vam je Jezus v svoji mladosti in v celim svojim življenji nar lepši izgled. — Veliko, veliko koristnih in zveličanskih naukov za te, ljuba mladost! še

v ti lepi knjigi zapisanih najdem, pa sama jih boš brala in posnemala, kér ti létas želim za vajo v branje „Zgodbe svetiga pisma noviga zakona za mlade ljudi“ v roke podati. Jaz pa zdaj, sicer ne rad, zaprem te lepe bukve, in vam še gorsji odprem, ki imajo zlate pismenke, in se zlata in srebra lesketajo.

III. Z veseljem vam tedaj tretje zlate bukve odprém, ki se jim pravi „Veličastvo nebeškiga veselja“; — v njih stoji z zlatimi čerkami tóle zapisano: „Veličastvo in veselje nebeškiga raja je nezapopadljivo veliko, kér sam večni Bog je svojih služabnikov obilno plačilo.“ Dalje stoji zapisano: „De oko ni vidilo, uho ni slišalo, tudi v serce človekovo ni prišlo, kar je Bog tistim pripravil, kteri njega ljubijo.“ V nebesih je tako veselje, kakor prerok David pravi, de en sam dan v véži Gospodovi je več vreden, kot tavnent dni v naj večim veselji tega svetá; tamkej bojo izvoljeni nasiteni z obilnostjo nebeškiga veselja, kér jih bo Bog s potopam svojiga veselja napajal. — Kdo tedaj od nas ne želi v te zlate bukve večniga srečniga življenja zapisan biti, kdo ne vživati veselje nebeškiga raja? Gotovo boste, moji otroci! v teh bukvah svoje imena z zlatimi čerkami zapisane brali, gotovo enkrat vživati veselje nebeško, tode — de za nebesa se morate truditi, radi se učiti, Jezusa posnemati, po njegovih zapovedih živeti, svoje hudo nagnjenje krotiti, in iz goreče ljubezni Bogú zvesto služiti. —

Tóle so te troje bukve, ki jih vam za novolétnico dam. Varite se prvih černih bukev, de ne bojo vaše imena v njih zapisane; — pridno in skerbno prebirajte druge bukve, in posnemajte Jezusa v vsih rečeh; ako bi vam pa včasih pretežko bilo dopolniti, kar vas druge knjige učijo, o! le hitro tretje odprite, in opomnite se veličastva in veselja nebeškiga raja, kteriga vam je Jezus pripravil; — takó boste lahko in veselo vse storili.

Zdaj vas pa Bog obvari; Bog daj vam in vsim učiteljem, ki se z vami trudijo, še veliko novih lét v milosti Božji doživeti, zdravim in veselim se v šolah znajti, vesele pesme peti, in si obilno bogastva naberati za večno življenje, kar vam iz serca želi

prijatelj vaš J. Zabukošek. *)

Istrijski Slovenci med Teržaškim in Reškim morjem.

Čudno se mora vsakimu človeku zdéti, de, kér je od družih Slovencev zmiraj kaj govorjenja, se ravno od naših; to je, od Slovencev v Istri tako malo govori. Oni so ravno tistiga roda, in po njih žilah teče tista kri, kakorsna po žilah drugih slovenskih junakov. — Od kod de so oni prišli v te kraje, se za prav razsoditi ne more, če ravno so se modri in prebrisani možje že večkrat v tém prepirali. Toliko pa je resnica, de niso vsi od eniga kraja prišli; to se vidi iz njih obleke, iz njih jezika in iz njih navad. Kolikor jih je pri morji, posebno poleg Teržaškiga morja, so si, kér vedno po kupcijah po morji semtertje hodijo, govorjenje in navade od drugih, osobito od Lahov polastili, zato tudi večidel po laško govorijo, razumejo pa tudi horvaško. —

Drugi, kteri so v sredi dežele, se tudi, kakor bom bolj pozno govoril, v obleki in govorjenji razločijo, in sicer tako, de kolikor se gré bolj blizo proti Terstu in Krajni, toliko več se čuje laških in krajnskih besedi. Naj več čudno pa je ravno pod Učko (Monte-maggiore), kjer so nektare plevanje Vlahov, to je, od takih, kteri se nosijo obléčeni, kakor naši drugi kmetje, in tudi z nami govorijo po horvaško, med sabo pa imajo drug

*) Pričjoči šolski oговор ob novim létu, nekoliko okrajšan, smo že lani od častitiga gosp. fajmostra za Novice prejeli; kér smo ga pa lani prepóžno dobili, smo ga prihranili za letašnje novo léto. Vredništvo.